

יד יצחק בן-צבי

המכון לחקר ארץ-ישראל ויישוביה

פרוטוקול

יום עיון

משה שרת -

המנהיג ודרכו במדיניות

במלאות שלושים וחמש שנים למותו

יום שלישי, י"א באייר תש"ס (16.5.2000)

ירושלים, יד יצחק בן-צבי

מושב ראשון

יו"ר - פרופ' משה ליסק:

(חסרה התחלת הדברים בהקלטה)

--- הדיון הוא על משה שרת כמנהיג וכאיש, לפחות היה שותף בכיר ביותר, עד תקופה מסויימת לפחות, בעיצוב מדיניות החוץ של ישראל. אני כמובן מנוע מלדבר על הנושאים עצמם, אבל רציתי פשוט להסב את תשומת לבכם לסוגיה שעדיין לא, הייתי אומר, נדונה בצורה שיטת ויסודית במחקר האקדמי, ודאי שלא בשיחה הציבורי. וזה לא נוגע דווקא אישית אך ורק למשה שרת, אלא נוגע לכל אותם האנשים שהגיעו לצמרת הפוליטית בצורה זו או אחרת ואשר היו חניכי או ילידי הארץ. אני מדבר בעיקר בתקופת היישוב, אבל השלוחות של הבעיה היו לא פחות פרובלמטיות גם בשנות החמישים והשישים.

אנחנו יודעים שצורת השרות, כפי שפרופ' גבי שפר קורא לה בצדק, נתקלה בקשיים ובתסכולים גדולים מאד כאשר הגיעה או טרם הגיעה אפילו

לצמרת הפוליטית. היא נתקבלה במה שאפשר לכנות בצורה ככה טלגרפית, הממסדים הנוגדים או המנוגדים, המתחרים שחלקם הגדול לפחות בתקופת היישוב לא היו חניכי ולא ילידי הארץ. הסיבות להתמודדות שהסתיימה לא תמיד, הייתי אומר, או אפילו ברוב המקרים, הייתי אומר, לא הסתיימה בנצחון דווקא בחניכי וילידי הארץ, טעונה בירור.

אני חושב שראשית המחקר בסוגיה הזאת כבר נעשתה, התשתית הנוחה, קודם-כל על-ידי פרופ' גבי שרת בספרו על שרת, ולאחרונה בביורפיה על דב הוז, שנכתבה על-ידי יעקב גורן שיצא לפני שבועות מספר. שם, אני חושב, הונחה התשתית להבנת התופעה הזאת, אבל אני חושב שעדיין יש מקום למחקר, כי זה לא רק נוגע לשרת ולדב הוז, שכפי שאנחנו יודעים נפטר בשלב מוקדם מאד, על מנת לוודא את יכולתו להגיע ממש לצמרת הפוליטית. זה נוגע גם לאישים אחרים שניסו לפחות להגיע לצמרת הפוליטית ונכשלו. זאת תופעה מאד מעניינת, אני חושב, מרתקת ויש בה מידה רבה של ערפול או מסתורין במידה זו או אחרת. בכל אופן היא טעונה בירור. אני מקווה שאולי חלק מהדברים, מתוך הדברים של יום העיון הזה, יתכן שנגלה עוד כמה היבטים לתופעה הזאת.

אני מזמין קודם כל את יעקב שרת לשאת דברי ברכה. שוב פעם, לא צריך להציג אותו. אני חושב שהוא יותר מאשר כל אדם אחר, והדבר מובן למה, מנסה ובמידה הולכת וגדלה של הצלחה להעלות את דמותו של שרת מהשכחה שכולנו או רובינו לקינו בה. זכרון ושכחה זה לא רק עניין אובייקטיבי, זה גם עניין סובייקטיבי. זה עניין של מניפולציות, עניין של

תפיסות פוליטיות. אני חושבת שהפעולה המבורכת של העמותה שמוציאה את
כתבי שרת וביוזמת יעקב שרת, עושה פה מלאכה חשובה ביותר.
קובי, בבקשה.